

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра Автоматизації, метрології та енергоефективних технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор навчально-наукового інституту

Українська інженерно-педагогічна академія»

Денис КОВАЛЕНКО

«20» *липень* 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи наукових досліджень та авторського права

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерській)

галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво

(шифр і назва)

спеціальність G7 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка

(шифр і назва)

освітня програма Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

інститут ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою Інституту ІНІ «УІПА»

« 29 » червня 2026 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Антоненко Наталія Сергіївна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри АМЕТ

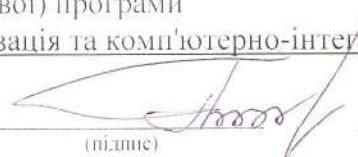
Програму схвалено на засіданні кафедри
Автоматизації, метрології та енергоефективних технологій

Протокол від « 17 » червня 2026 року № 15

Завідувач кафедри Автоматизації, метрології та енергоефективних технологій

(підпис) Канюк Г.І.
(прізвище та ініціали)

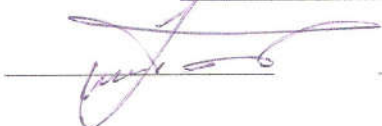
Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології
(назва освітньої програми)

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології

(підпис) Канюк Г.І.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
Навчально наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія»
(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від « 29 » червня 2026 року № 7

Голова науково-методичної комісії ІНІ «УІПА»

(підпис) Петров С.В.

ВСТУП

Програма з дисципліни «Основи наукових досліджень та авторського права» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

магістра

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності G7 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка

спеціалізації _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни.

Надати студентам знання з питань основ наукових досліджень та авторського права, створити і розвинути практичні вміння і навички розв'язання реальних задач з постановки, організації, планування і виконання наукових досліджень, а також керування науково-технічною роботою і колективною науковою творчістю.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Вироблення у студентів вміння застосовувати нові методи дослідження, в основі яких знаходяться ідеї і принципи системного підходу. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: характеристики основних методів наукового пізнання (індукція, дедукція абдукція) та методологічних моделей (гіпотетико-дедуктивна та емпірична індуктивна); принципи пошуку наукової і патентної інформації в мережі Інтернет та інших мережах і системах; організаційно-технічні заходи щодо впровадження і практичного використання результатів науково-технічної роботи; вміння: обирати напрямок науково-дослідної роботи; оцінювати актуальність запланованих досліджень; формулювати мету, задачі, визначати об'єкт і предмет дослідження; складати і оформляти реферати, статті, рецензії; застосовувати загальнометодологічні принципи у науковій діяльності; виконувати патентний пошук, розробляти і подавати заявки на одержання патентів.

1.3. Кількість кредитів: 5

1.4. Загальна кількість годин: 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
102 год.	136 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ФК2. Здатність проектувати та впроваджувати високонадійні системи автоматизації та їх прикладне програмне забезпечення, для реалізації функцій управління та опрацювання інформації, здійснювати захист прав **інтелектуальної власності** на нові проектні та інженерні рішення

ФК5. Здатність інтегрувати знання з інших галузей, застосовувати системний підхід та враховувати нетехнічні аспекти при розв'язанні інженерних задач та **проведенні наукових досліджень**

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

ПРН03. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, а також критичне осмислення сучасних проблем у сфері автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій для розв'язування складних задач професійної діяльності.

ПРН06. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем і результатів діяльності у сфері автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій, презентації результатів досліджень та інноваційних проектів.

ПРН11. Дотримуватись норм академічної доброчесності, знати основні правові норми щодо захисту інтелектуальної власності, комерціалізації результатів науково-дослідної, винахідницької та проектної діяльності.

ПРН12. Збирати необхідну інформацію, використовуючи науково-технічну літературу, бази даних та інші джерела, аналізувати і оцінювати її.

1.8 Пререквізити: Філософсько-українознавчі студії, Українська мова (за професійним спрямуванням), Теоретико-прикладні основи права

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. НАУКА ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. Основні поняття і визначення. Загальні відомості про наукову діяльність

Тема 2. Архітектоніка і основні поняття науки

- 2.1. Загальні відомості
- 2.2. Прикладне предметне пізнання
- 2.3. Прикладне методологічне пізнання
- 2.4. Філософське предметне пізнання
- 2.5. Філософське методологічне пізнання
- 2.6. Модельний опис окремої науки

Тема 3: Наукове дослідження

- 3.1 Характеристики наукового дослідження
- 3.2 Методологія наукового дослідження
- 3.3 Основні ознаки та характеристики наукового дослідження
- 3.4 Вимоги до визначення наукових досліджень
- 3.5 Основні види наукових досліджень

Тема 4. Науковий результат

- 4.1. Про поняття "науковий результат"
- 4.2. Новий науковий результат
- 4.3. Внесок в науку

Тема 5. Наукова задача і наукова проблема

РОЗДІЛ 2. НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА АВТОРСЬКЕ ПРАВО

Тема 6. Публікація наукових результатів

- 6.1. Види і форми публікацій
- 6.2. Про авторське право

Тема 7. Методика проведення наукового дослідження

Тема 8. Ширина, глибина і науковий рівень дослідження

Тема 9. Планування і оцінка наукової роботи

- 9.1 Загальні положення
- 9.2. Планування
- 9.3. Оцінка

РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ВИКЛАД НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Тема 10. Реалізація наукових результатів

10.1. Форми реалізації

10.2. Оформлення актів про реалізацію

Тема 11. Виклад наукових результатів в публікації

11.1. Про стиль викладу матеріалів наукової публікації

11.2. Назва наукової публікації

11.3. Вступ

11.4. Структура і зміст основної частини

11.5. Висновки по розділах

Тема 12. Зв'язок науки і практики

Тема 13. Вибір напрямку й планування науково дослідної роботи. Аналіз теоретико-експериментальних досліджень і формулювання висновків.

13.1 Формулювання теми наукового дослідження

13.2. Обґрунтування актуальності обраної теми

13.3 Визначення об'єкта й предмета дослідження

13.4 Постановка мети й конкретних завдань дослідження

13.5 Вибір методу (методики) проведення дослідження

13.6 Формулювання висновків та оцінка отриманих результатів

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. НАУКА, НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ та РЕЗУЛЬТАТИ І АВТОРСЬКЕ ПРАВО												
Тема 1. Основні поняття і визначення. Загальні відомості про наукову діяльність	10	2				8	10	2				8
Тема 2. Архітектоніка і основні поняття науки	10	2				8	10					10
Тема 3: Наукове дослідження	10	2	2			6	10					10
Тема 4. Науковий результат	5	2				3	5					5
Тема 5. Наукова задача і наукова проблема	10	2	2			6	10					10
Тема 6. Публікація	10	2				8	10	1				9

наукових результатів												
Тема 7. Методика проведення наукового дослідження	10	2	2			6	10		2			8
Тема 8. Ширина, глибина і науковий рівень дослідження	5	2				3	5					5
Тема 9. Планування і оцінка наукової роботи	10	2	2			6	10	1				9
Разом за розділом 1	80	18	8			54	82	6	2			74
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ВИКЛАД НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ												
Тема 10. Реалізація наукових результатів	15	2	2			11	15		2			15
Тема 11. Виклад наукових результатів в публікації	15	4	2			9	15	2				15
Тема 12. Зв'язок науки і практики	10	2				8	10					10
Тема 13. Вибір напряму й планування науково-дослідної роботи. Аналіз теоретико- експериментальних досліджень і формулювання висновків.	15	2	2			11	15	2				15
Тема 14. Програмні засоби для статистичних досліджень	15	4	2			9	15		2			15
Разом за розділом 2	70	14	8			48	70	4	4			62
Усього годин	150	32	16			102	150	8	6			136

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Наукова задача і наукова проблема	2
2.	Публікація наукових результатів	2
3.	Публікація та реалізація результатів наукового дослідження	2
4.	Методика проведення наукового дослідження	2
5.	Методи обробки та аналізу результатів наукових досліджень	2
6.	Науковий експеримент	2
7.	Первинна обробка емпіричних даних	2
8.	Перевірка статистичних гіпотез	2
9.	Усього	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Основні поняття і визначення. Загальні відомості про наукову діяльність	8
2.	Тема 2. Архітектура і основні поняття науки	8
3.	Тема 3: Наукове дослідження	6
4.	Тема 4. Науковий результат	3
5.	Тема 5. Наукова задача і наукова проблема	6
6.	Тема 6. Публікація наукових результатів	8
7.	Тема 7. Методика проведення наукового дослідження	6
8.	Тема 8. Ширина, глибина і науковий рівень дослідження	3
9.	Тема 9. Планування і оцінка наукової роботи	6
10.	Тема 10. Реалізація наукових результатів	11
11.	Тема 11. Виклад наукових результатів в публікації	9
12.	Тема 12. Зв'язок науки і практики	8
13.	Тема 13. Вибір напрямку й планування науково-дослідної роботи. Аналіз теоретико-експериментальних досліджень і формулювання висновків.	11
14.	Тема 14. Програмні засоби для статистичних досліджень	9
15.	Усього	102

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни «Основи наукових досліджень та авторського права» не передбачено.

7. Методи навчання

Методи навчання, що застосовуються при викладанні навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень та авторського права»:

- 1) Пояснювально-ілюстративний метод. Викладання лекційного матеріалу дисципліни у вигляді презентацій за допомогою мультимедійного обладнання.
- 2) Репродуктивний метод. Відтворення студентами набутих теоретичних знань при виконанні практичних робіт.
- 3) Дослідницький метод. Виконання студентами індивідуального завдання.

8. Методи контролю

Поточний контроль – виконання вправ, тестування, демонстрація презентацій, виступ з доповідями, усне опитування.

Підсумковий контроль – іспит.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен (залікова робота)	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1-T9	T10-T14	10	Не передбачено навчальним планом	60	40	100
26	24					

T1-T14 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачем освіти у неформальній освіті, здійснюється на основі принципів академічної доброчесності, об'єктивності оцінювання та відповідності отриманих результатів навчання програмним результатам навчання з відповідної дисципліни. Неформальна освіта може включати проходження онлайн-курсів, участь у тренінгах, семінарах, практикумах, майстер-класах та інших формах навчання, результати яких відповідають змісту та програмним результатам навчання з дисципліни.

Критерії прийнятності результатів.

Результати навчання, отримані у неформальній освіті, можуть бути визнані за умови їх відповідності змісту дисципліни, програмним результатам навчання та досягнення здобувачем рівня знань і навичок, еквівалентного оцінці «добре» (70–89 балів) за шкалою оцінювання.

Під час оцінювання враховується відповідність отриманих у неформальній освіті результатів навчання теоретичним знанням, практичним умінням та компетентностям, передбаченим робочою програмою дисципліни, а також здатність здобувача освіти застосовувати отримані знання для виконання відповідних навчальних та практичних завдань.

Для розгляду питання про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, здобувач освіти повинен надати документальне підтвердження успішного проходження відповідного навчання (сертифікат, свідоцтво або інший документ).

Вимоги до документів та процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, визначаються чинним на момент звернення здобувача освіти із заявою про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, Порядком визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Основи наукових досліджень та авторського права: конспект лекцій здобувачів вищої освіти ОС «магістр» денної та заоч. форм здобуття освіти спец. 174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка (освітня програма «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології») другого (магістерського) рівня вищої освіти Укла-дачі: Н.С. Антоненко, О.О. Прокопенко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. – 130 с.

2. Основи наукових досліджень та авторського права: метод. вказ. для проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти ОС «магістр» денної та заоч. форм здобуття освіти спец. 174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка (освітня програма «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології») другого (магістерського) рівня вищої освіти Укладачі: Н.С. Антоненко, О.О. Прокопенко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. – 97 с.

3. Основи наукових досліджень та авторського права: метод . вказ. до організації та планування самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ОС «магістр» денної та заоч. форм здобуття освіти спец. 174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка (освітня програма «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології») другого (магістерського) рівня вищої освіти Укладачі: Н.С. Антоненко, О.О. Прокопенко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. – 27 с.

4. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс]: навч. посіб / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Г. Г. Стрелкова, М. М. Федосенко, А. І. Замулко, О. С. Іщенко. – Електронні текстові дані (1 файл: 500 Кбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 120 с.

5. Вахонєва Т. М. Авторське право і суміжні права в Україні : Навчальний посібник. – Київ : ВД «Дакор», 2019. — 2-ге вид., перероб. і доп. – 576 с.

6. Інтелектуальна власність та авторське право: Навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти. / І.М. Чістякова, І.Б. Кривдіна, Д.В. Буряк, В.П. Кубко, О.В. Гегечкорі, Д.Д. Татакі, О.О. Татакі, Т.О. Чернов. – К.: Каравела, 2019. – 204 с.
7. Конспект лекцій з курсу «Теорія та практика наукових досліджень» для студентів спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» усіх форм навчання. / уклад. Євсіна Н.О. – Харків: НТУ «ХПІ», 2021. – 64 с.
8. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. філол. спец. / О. В. Мазур, О. В. Подвойська, С. В. Радецька – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 120 с.
9. Панішев А.В. Методологія наукових досліджень : навч. посібник / А.В. Панішев. – Ж. : ЖДТУ, 2013. – 148с.
10. Штефан А. С. Авторське право і суміжні права: особливості правової охорони, здійснення та захисту : монографія / А. С. Штефан. — К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2017. — 150 с.
11. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. — 272 с.
12. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

Допоміжна література

1. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : навч. посібник / С. Е. Сардак. – Д. : ДГУ, 2018. – 103 с.
2. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. - Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. - 240 с.
3. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. Навч. посіб. / О. В. Колесников. — К. : Центр учбової літератури, 2011. — 144 с
4. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб./ Конверський А.Є Лубський В.І., Горбаченко Т.Г. Київ.- Центр учбової літератури.-: 2010. – 352 с.
5. Горбачук В.Т. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В.Т. Горбачук, Д.В. Горбачук. – Слов'янськ: ТОВ «Видавництво «Друкарський двір»», 2013. – 124 с.
6. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник / Краус Н.М. – Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.
7. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / С.Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
8. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб./ [В. М. Михайлов та ін]. – Х.: ХДУХТ, 2014. – 220 с.
9. Мокін Б. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 180 с.
10. Остапчук М. В. Методологія та організація наукових досліджень : підручник / Остапчук М. В., Рибак А. І., Ванюшкін О. С.; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : Фенікс, 2014. – 375 с.
11. Палеха Ю. І. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. / Ю.І. Палеха, Н. О. Леміш. – К. : Вид. «Ліра-К», 2013. – 336 с.
12. Нормативно-правова література
 1. Конституція України [Електронний ресурс] : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. (із змінами). – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>
 2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] (із змінами станом на 23.09.2016 р.). – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
 3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] (із змінами станом на 23.09.2016 р.). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX : станом на 15 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
6. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі [Електронний ресурс] : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3687-XII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>
7. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3688-XII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/page2>
8. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-XII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>
9. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21 квітня 1993 р. № 3116-XII (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3116-12/page3>
10. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем : Закон України від 5 листопада 1997 р. № 621/97-ВР (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80/page2>

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. [Основи наукових досліджень \[укр.\] : Навчальний посібник для ВНЗ - Мазур О. В. та ін. - Google Книги](#)
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua – Назва з екрана.
3. Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс]: [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України]. – Електронні дані (803 438 записів). – Київ: Нац. парлам. б-ка України, 2002-2015. – Режим доступу: catalogue.nplu.org. – Назва з екрана.
4. Український інститут інтелектуальної власності [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: УІПВ, 2017. – Режим доступу: <http://www.uipv.org> – Назва з екрана. Додаток 1
5. Брикова Т. М. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посібник /